

POSTANOWIENIE

30 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 30 kwietnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A.W.

przeciwko Syndykowi masy upadłości Bank S.A. w upadłości w W.

o ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej Syndyka masy upadłości Bank S.A. w upadłości w W.

od wyroku częściowego Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 28 lutego 2024 r., I ACa 122/24,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od pozwanego Syndyka masy upadłości Bank S.A. w upadłości w W. na rzecz A.W. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia pozwanemu do dnia zapłaty.

[M.O.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem częściowym z 28 lutego 2024 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku w sprawie z powództwa A.W. przeciwko Syndykowi Masy Upadłości Bank S.A. w upadłości w W. o ustalenie, na skutek apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z 7 lipca 2022 r., I C 542/21, zmienił zaskarżony wyrok w

ten sposób, że ustalił nieważność umowy kredytu hipotecznego o numerze [...] indeksowanego do CHF zawartej w dniu 19 marca 2007 r. pomiędzy powódką A.W. (wcześniej K.) a Bankiem S.A. w K. – [...] Oddziałem w Ł.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji, zaskarżając to orzeczenie w całości i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie apelacji pozwanej w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Białymstoku lub innemu sądowi równorzędnemu. Pozwana wniosła ponadto o zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że w sprawie:

1) występuje istotne zagadnienie prawne, które pozwana sformułowała w formie następującego pytania: czy postępowanie sądowe z powództwa kredytobiorcy o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z umowy kredytu waloryzowanego (indeksowanego albo denominowanego) do waluty obcej, wytoczone przeciwko upadłemu bankowi (kredytodawcy), jest sprawą „o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości” w rozumieniu art. 145 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 794; dalej jako: „pr. upad.”) i tym samym podlega zawieszeniu na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 lub art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i w zw. z art. 145 ust. 1 pr. upad. do czasu rozpoznania zgłoszenia wierzytelności na liście wierzytelności lub, odpowiednio, odmowy uwzględnienia wierzytelności na liście i wyczerpania trybu określonego ustawą?;

2) występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących poważne wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i art. 145 ust. 1 pr. upad. oraz art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i art. 145 ust. 1 pr. upad.

Powódka złożyła odpowiedź na skargę kasacyjną pozwanej, wnosząc o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz

o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne wciąż uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Jako pierwszą przyczynę kasacyjną pozwana wskazała występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Na tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania przyjmuje się, że istotne zagadnienie prawne powinno być zagadnieniem nowym, nierozwiązanym dotąd w orzecznictwie a jego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa (postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08).

Problem prawny przedstawiony przez skarżącego nie spełnia powyższych wymagań, ponieważ został już rozstrzygnięty w uchwale Sądu Najwyższego z 19 września 2024 r., III CZP 5/24. W uchwale stwierdzono, iż postępowanie sądowe z powództwa kredytobiorcy będącego konsumentem o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z umowy kredytu, prowadzone przeciwko bankowi, co do którego w toku postępowania ogłoszono upadłość, nie jest sprawą „o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości” w rozumieniu art. 145 ust. 1 pr. upad., a tym samym może być podjęte z chwilą ustalenia osoby pełniącej funkcję syndyka.

Jako drugą przyczynę kasacyjną pozwana wskazała potrzebę wykładni przepisów wywołujących poważne wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie sądów.

W przypadku tej przesłanki przedsądu w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że konieczne jest wskazanie przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenie zakresu koniecznej wykładni, wykazanie, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymagań. Przede wszystkim skarżąca nie przywołała

orzeczeń, w których wyrażono stanowisko, że sprawa o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego jest sprawą o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości lecz przywołał orzeczenia, w których wyrażono pogląd o braku interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c., kiedy stan niepewności prawnej może być usunięty w drodze dalej idącego powództwa, np. o świadczenie. Pogląd o nieprzysługiwaniu interesu prawnego we wskazanej wyżej sytuacji, w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, nie jawi się jako kontrowersyjny. Nie wynika jednak z niego, że sprawa o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego jest sprawą o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości.

Co również istotne, skarżący potraktował zamiennie dwie przesłanki przedsądu zawarte w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. (w ramach uzasadnienia obu przyczyn kasacyjnych pozwany przedstawił w istocie dokładnie ten sam problem prawny), do czego nie ma podstaw.

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Z uwagi na to, że skarga została wniesiona od wyroku Sądu II instancji, który miał charakter wyroku częściowego, Sąd Najwyższy nie orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego, o których rozstrzyga Sąd właściwy w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 108 § 1 k.p.c.).

SSN Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[r.g.]